

Sjöfylleri

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet sju motionsyrkanden som gäller lagstiftningen om sjöfylleri, varav fem har väckts under den allmänna motionstiden år 2005 och två med anledning av proposition 2005/06:30 Nationella alkohol- och narkotikahandlingsplaner. I motionerna förordas införande av dels en promillegräns även för sjöfylleri som inte är att anse som grovt brott, dels en möjlighet att utföra rutinmässiga nykterhetskontroller i sjötrafiken.

Utskottet anser att resultatet av frågornas beredning inom Regeringskansliet bör avvaktas och föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande.

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Sjöfylleri

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L212, 2005/06:L219, 2005/06:L335 yrkandena 1 och 2, 2005/06:L359, 2005/06:So5 yrkande 6 och 2005/06:So7 yrkande 6.

Stockholm den 9 februari 2006

På lagutskottets vägnar

Inger René

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger René (m), Raimo Pärssinen (s), Christina Nenes (s), Hillevi Larsson (s), Yvonne Andersson (kd), Tasso Stafilidis (v), Maria Hassan (s), Bertil Kjellberg (m), Rezene Tesfazion (s), Martin Andreasson (fp), Viviann Gerdin (c), Anneli Särnblad (s), Henrik von Sydow (m), Pia Nilsson (s), Johan Löfstrand (s), Peter Jonsson (s) och Mia Franzén (fp).

Utskottets överväganden

Sjöfylleri

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skärpta regler för sjöfylleri. Utskottet hänvisar till Rattfylleriutredningens förslag och anser att resultatet av frågornas beredning inom Regeringskansliet bör avvaktas. Jämför särskilt yttrande (v).

Gällande bestämmelser

Enligt 20 kap. 4 § sjölagen (1994:1009) gäller att den som framför ett fartyg eller i övrigt på ett fartyg fullgör en uppgift av väsentlig betydelse för säkerheten till sjöss och då är så påverkad av alkoholhaltiga drycker eller något annat medel, att det kan antas, att han inte på ett betryggande sätt kan utföra vad som därvid åligger honom, döms för sjöfylleri till böter eller fängelse i högst sex månader. Är brottet att anse som grovt, skall enligt 20 kap. 5 § samma lag dömas för grovt sjöfylleri till fängelse i högst två år. Vid bedömande av om sjöfylleribrottet är grovt skall särskilt beaktas om 1. gärningsmannen har haft en alkoholkoncentration som uppgått till minst 1,0 promille i blodet eller 0,50 milligram per liter i utandningsluften, 2. gärningsmannen annars har varit avsevärt påverkad av alkohol eller något annat medel, 3. den uppgift som gärningsmannen haft att fullgöra varit särskilt krävande med hänsyn till fartygets egenskaper eller andra omständigheter, eller 4. framförandet av fartyget har inneburit en påtaglig fara för säkerheten till sjöss.

Promillegränsen i punkt 1 infördes den 1 juli 1999 (prop. 1998/99:43, bet. JuU15, rskr. 166).

Enligt 4 § lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott döms den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha förtärt alkoholhaltiga drycker i så stor mängd att alkoholkoncentrationen under eller efter färden uppgår till minst 0,2 promille i blodet eller 0,10 milligram per liter i utandningsluften för rattfylleri till böter eller fängelse i högst sex månader. För rattfylleri döms även den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn och då är så påverkad av alkoholhaltiga drycker att det kan antas att han eller hon inte kan framföra fordonet på ett betryggande sätt. Det samma gäller om föraren är lika påverkad av något annat medel. Är brottet att anse som grovt, skall föraren enligt 4 a § samma lag dömas för grovt rattfylleri till fängelse i högst två år.

Vid bedömande av om rattfylleribrottet är grovt skall särskilt beaktas om 1. föraren har haft en alkoholkoncentration som uppgått till minst 1,0 promille i blodet eller 0,50 milligram per liter i utandningsluften, 2. föra-

ren annars har varit avsevärt påverkad av alkohol eller något annat medel, eller 3. framförandet av fordonet har inneburit en påtaglig fara för trafiksäkerheten.

Till skillnad från vad som gäller i trafik på land med motordrivna fordon är rutinmässiga alkoholutandningsprov inte tillåtna i sjötrafik.

Motionerna

I motion L212 av Lennart Kollmats (fp) föreslås ett tillkännagivande om att samma promillegräns skall gälla för sjöfylleri som för rattfylleri.

Hans Hoff och Alf Eriksson (båda s) lämnar i motion L219 förslag till tillkännagivande om att rutinmässiga alkoholutandningsprov till sjöss skall tillåtas samt att samma promillegräns skall gälla för sjöfylleri som för rattfylleri.

Liknande förslag till tillkännagivanden finns i motion L335 av Annelie Enochson (kd). Enligt motionären bör den promillegräns som gäller för rattfylleri också gälla för sjöfylleri (yrkande 1). Vidare föreslås att sjöpoliserna skall kunna göra rutinmässiga alkoholutandningsprover (yrkande 2).

Även Per Erik Granström och Barbro Hietala Nordlund (båda s) begär i motion L 359 ett tillkännagivande om att samma promillegräns skall gälla för sjöfylleri som för rattfylleri.

I motion SoU5 av Agneta Lundberg och Nils-Erik Söderqvist (båda s) föreslås också tillkännagivande om införande av möjligheter till slumpmässiga utandningsprov för båtförare samt tillämpning av samma promillegräns till sjöss som nu gäller för vägtrafik (yrkande 6). Slutligen finns ett likalydande förslag i motion SoU7 av Annelie Enochson (kd) och Birgitta Carlsson (c) (yrkande 6). De två sistnämnda motionsyrkandena har väckts med anledning av proposition 2005/06:30 Nationella alkohol- och narkotikahandlingsplaner och har av socialutskottet överlämnats till lagutskottet.

Rattfylleriutredningen

Frågan om införande av promilleregler vid sjöfylleri som inte är att anse som grovt brott har varit föremål för överväganden i flera olika sammanhang under senare tid. I lagutskottets betänkande 2004/05:LU6 finns en utförlig redovisning av arbetet fram till december 2003.

I december 2003 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppgift att se över lagstiftningen om rattfylleri och sjöfylleri. I direktiven (dir. 2003:174) anför regeringen bl.a. att det förslag om en promillegräns för s.k. enkelt sjöfylleri som en tidigare utredning, Sjöfylleriutredningen, lämnade i april 2001 möttes av allvarlig kritik under remissbehandlingen. Kritiken gällde det sätt på vilket promilleregeln tillämplighet hade avgränsats. Den kritik som framförts mot utredningens förslag har enligt regeringens mening sådan tyngd att sjöfylleriutredningen behöver utredas vidare. Enligt direktiven skall utredaren såvitt avser sjöfylleri – med beaktande av Sjöfylleriutredningens betänkande och vad som i övrigt bör tillföras för ett ställningstagande – överväga om en

promillegräns för sjöfylleri som inte är grovt bör införas, föreslå hur en sådan gräns i så fall skall utformas och avgränsas samt utifrån detta även ta ställning till och lämna förslag om polisens och Kustbevakningens möjligheter att ta rutinmässiga alkoholutandningsprov. Utredaren skall vidare överväga andra metoder för att förbättra sjösäkerheten genom att minska antalet alkoholrelaterade olyckor till sjöss.

Utredningen, som antog namnet Rattfylleriutredningen, överlämnade den 30 januari 2006 delbetänkandet Rattfylleri och sjöfylleri (SOU 2006:12) till regeringen. Betänkandet omfattar bl.a. frågorna om införande av en promillegräns för sjöfylleri som inte är grovt samt rutinmässiga alkoholutandningsprov, dvs. de frågor som tas upp i förevarande motioner.

Utredningen föreslår när det gäller normalgraden av sjöfylleri att en nedre promillegräns om 0,2 promille införs i 20 kap. 4 § sjölagen (1994:1009). Från den nedre promillegränsen undantas den som framför eller i övrigt fullgör en uppgift av väsentlig betydelse för sjösäkerheten på maskindrivet fartyg med en längd under sju meter och vars maximifart inte överstiger sju knop, på segelfartyg med en längd under sju meter samt på fartyg under rodd. Den nedre promillegränsen skall, liksom övriga regler om sjöfylleri, tillämpas i samtliga farvatten och såväl på den som framför ett fartyg som på den som i övrigt fullgör en uppgift av väsentlig betydelse för säkerheten till sjöss.

Vidare föreslår utredningen bl.a. att polisman och kustbevakningstjänsteman skall ges befogenhet att genomföra rutinmässiga alkoholutandningsprov enligt 2 § lagen (1976:1090) om alkoholutandningsprov på den som framför ett fartyg eller i övrigt fullgör en uppgift av väsentlig betydelse för säkerheten till sjöss. Rutinmässiga alkoholutandningsprov skall inte genomföras i de fall det är uppenbart att fartygets storlek eller karaktär utesluter en tillämpning av promillereglerna. Kustbevakningstjänsteman skall enligt förslaget också ges möjlighet att på samma sätt som polisman genomföra alkoholutandningsprov enligt 1 § lagen (1976:1090) om alkoholutandningsprov på den som är skäligen misstänkt för brott enligt 20 kap. 4 och 5 §§ sjölagen (1994:1009).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat motioner med krav på skärpt lagstiftning om sjöfylleri vid åtskilliga tidigare tillfällen. Vid behandlingen i november 2004 i det av riksdagen godkända betänkande 2003/04:LU6 såg utskottet med tillfredsställelse på att regeringen tagit ett initiativ i frågan om en promillegräns också för sjöfylleri som inte är grovt och andra åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten till sjöss. Utskottet anförde att det var angeläget att ställningstaganden från regeringens sida i dessa frågor kommer till stånd så snart som möjligt. I avvaktan på resultatet av det då påbörjade utredningsarbetet ansåg dock utskottet att riksdagen inte borde vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av då aktuella motioner, som därför avstyrktes.

När utskottet i november 2004 åter hade att ta ställning till motioner med krav på skärpt lagstiftning om sjöfylleri vidhöll utskottet sin uppfattning från januari 2004 (bet. 2004/05:LU6). Utskottet gör motsvarande bedömning i dag och anser således att resultatet av beredningen inom Regeringskansliet, med anledning av det nyligen överlämnade delbetänkandet från Rattfylleriutredningen, bör avvaktas. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionsförslagen.

I sammanhanget kan noteras att Rattfylleriutredningens förslag ligger helt i linje med motionsönskemålen.

Särskilt yttrande

Sjöfylleri (v)

Tasso Stafilidis (v) anför:

Jag anser att straffbestämmelserna för sjöfylleri behöver skärpas. Den promillegräns som gäller i vägtrafiken bör införas även för sjöfylleri. Att framföra en snabb båt i berusat tillstånd kan innebära en lika stor risk som att köra bil berusad. Det finns därför ingen anledning att bestämmelserna skall vara olika. Promillegränsen för s.k. enkelt sjöfylleri bör alltså vara densamma som för rattfylleri.

Regeringen har nu att bereda Rattfylleriutredningens förslag. Jag förutsätter att beredningsarbetet bedrivs skyndsamt och att regeringen därefter återkommer snarast möjligt till riksdagen med lagförslag. Mot den bakgrunden har jag inte funnit skäl att reservera mig. Jag avser i stället att avvakta resultatet av beredningsarbetet, vilket jag nogga kommer att följa.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner väckta med anledning av prop. 2005/06:30

2005/06:So5 av Agneta Lundberg och Nils-Erik Söderqvist (båda s):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om trafik.

2005/06:So7 av Annelie Enochson och Birgitta Carlsson (kd, c):

6. Riksdagen tillkännager som sin mening vad i motionen anförs om trafik.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:L212 av Lennart Kollmats (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samma promillegräns skall gälla för sjöfylleri som för rattfylleri.

2005/06:L219 av Hans Hoff och Alf Eriksson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om rutinmässiga alkoholutandningsprov till sjöss samt promillegränser i sjötrafiken.

2005/06:L335 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa straffbestämmelserna i sjölagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sjöpoliserna skall kunna göra rutinmässiga alkoholutandningsprover.

2005/06:L359 av Per Erik Granström och Barbro Hietala Nordlund (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa samma promillehalt för framdrivandet av båt som av andra fordon.